

Özel Alanlar

İlaçla Kolaylaştırılmış Cinsel Suçlar

Nebile DAĞLIOĞLU

İlaçla kolaylaştırılmış suçlar (İKS), yasadışı maddelerin etkisi altında çocuk veya yaşlılara bilinçli kötü muamelenin yanı sıra, tecavüz ve diğer cinsel saldırıyı, hırsızlığı ve gaspı içeren tüm suçları içermektedir. İKS'ler; davranış, algı ve karar verme kapasitesini etkileme niyetiyle bir kişiye madde verilmesi suretiyle işlenen, suç teşkil eden fiillerdir. Bununla birlikte, maddeyi gönüllü olarak alarak etki altında kalan şahıstan rızası dışında faydalanmayı da kapsar. İKS'lerde kullanılan yasadışı maddeler mağdurun bilincini, farkındalığını, yargılama yeteneğini ve hafızasını etkileyebilir. Bu tarz maddeler mağduru hassas ve saldırgan karşı koyamayacak hale getirebilir ve failer tarafından taşımayı kolaylaştırmak amacıyla mağduru sersemletmek için de kullanılabilirler.

İKS'nin faili yabancı veya tanıdık olabilir. İKS'lerde kullanılan maddelerin çoğu, şiddetli alkol zehirlenmesine veya genel anesteziye benzer etkiler gösteren, hızlı tepki veren, kuvvetli merkezi sinir sistemi depresanlarıdır. Nihai farmakolojik etkileri rahatlama, coşku, unutkanlık, algıda bozukluklar, denge kurmada zorlanma, konuşmada bozukluklar, uyuklama, motor fonksiyonlarda kayıplar, kusma, kendine hakim olamama, bilinç kaybı ve hatta ölümü içerebilir. Bu durum, mağdurun ilaç etkisi altında olmasından ziyade sarhoş olduğu yönünde polisi düşünmeye sevk edebilir, böylece soruşturmanın seyrini etkileyebilir. Birçok durumda fail verdiği ilacın olası etkilerinin oldukça farkındadır.

İKS'nin alt başlığı olan madde etkisinde cinsel saldırı (İlaçla Kolaylaştırılmış Cinsel Saldırı; İKCS), bir şahsın (erkek ya da kadın) etanol, uyuşturucu veya diğer keyif verici maddelerin etkisiyle bilinçsiz veya güçsüz düştüğü bir anda cinsel saldırılara maruz kalmasıyla meydana gelir. Kullanılan maddeler, hedef alınan mağdur veya mağdurlara gizli bir şekilde verilmiş olabileceği gibi; fail, maddeyi gönüllü olarak kullanan bir kurbanı istismar ediyor da olabilir.

Medya genellikle, İKCS'da kullanılabilen maddelerden Rohypnol®, GHB ve ketamin gibi sadece birkaçı üzerinde odaklanmış durumdadır. Ancak, bu tarz suçlarda etanol, reçetesiz ilaçlar, reçeteli diğer psikoaktif ilaçlar ve yasa dışı maddeler

Eldeki kısıtlı veriye dayanarak, İKCS ve diğer İKS (alkol hariç) vakalarında kullanılan maddelerin çoğunun uluslararası kontrol altında olduğu ve Birleşmiş Milletler Narkotik Maddelere ilişkin 1961 Tek sözleşmesi ile Psikotropik Maddelere İlişkin 1971 Sözleşmesinde listelendiği görülmektedir. Ancak cinsel saldırı vakalarına kullanılan GBL ve bazı antihistaminikler gibi psikotropik maddeler, bazı ülkelerde ulusal düzeyde kontrol bulunmasına rağmen, uluslararası kontrolün dışında yer almaktadır. Ulusal ve bölgesel hukuki düzenlemelerdeki bu tarz farklılıklar değişik ülkeler aracılığıyla, sıklıkla internet ve kurye üzerinden, psikoaktif maddelerin trafiğine olanak sağlamakta ve problemin doğasına ve içeriğine ilişkin isabetli veri elde etmeyi zorlaştırmaktadır.

Her ne kadar uzmanlar İKCS ve diğer İKS vakalarında bir artış olduğuna işaret etse de, verinin toplanması ve ulaşılabilirliği nedenleriyle sınırlılıklar mevcuttur. Bazı ülkelerdeki polis kayıtları, bazı bilgiler sağlayabilir, fakat cinsel saldırıların gerçek yaygınlığı eksik bildirilmektedir ve elde sadece çok kısıtlı bir bilgi ve istatistik mevcuttur. Adli laboratuvarlar İKCS'ya ilişkin bilgileri her zaman yayınlamayabilmektedirler. Devletlerin sağlık kuruluşları da her ülkede bu tarz bilgileri toplamamaktadır. Konuya ilişkin isabetli veri elde edilmesine yönelik zorlukların ortaya konması açısından Narkotik Maddelere İlişkin Komisyon, 53/7 (2010) sayılı kararında, üye ülkeleri ve bölgesel kuruluşları, olayların çapını ölçmek, saldırganların yöntemlerini belirlemek ve uluslararası kontrol altında olsun ya da olmasın kullanılan psikoaktif maddeleri teşhis etmek kapsamında, cinsel saldırı ve suça yönelik diğer amaçlar için psikoaktif madde alımını araştırmaya davet etmiştir. Komisyon, problemi vurgulamanın önemli olduğunu ve veri toplamak amacıyla ulusal kapasitenin artırılmasına ihtiyaç duyulduğunu da belirtmiştir.

İKCS ve diğer İKS vakalarına ilişkin bilgilere ulaşılabilirliği ve kaliteyi arttırmaya çalışan ülkeleri desteklemek amacıyla, nüfus temelli anket üzerinden verinin nasıl toplanacağına ilişkin standartların geliştirilmesine ve suç ile ceza yargılamasında yönetsel kayıt sistemlerine ihtiyaç bulunmaktadır. Mağdur anketleri, olası kurbanlara ulaştıkları için, İKCS ve İKS'ye yönelik veri toplamak için faydalı araçlardır. İKCS ve diğer İKS'lerin doğru bir şekilde kayıt altına alındığından ve verilerin analiz edildiğinden emin olmak için mevcut suç kayıt sistemlerini geliştirmek amacıyla standart rehberleri oluşturulmalıdır.

Kaynaklar

1. UNODC, Guidelines for the forensic analysis of drugs facilitating sexual assault and other criminal acts., New York, 2011.
2. Kantarcı N, Öztürk B, Halıcı Z, Kandemir E. İlaçla kolaylaştırılmış cinsel saldırı ve Türkiye'de yaşanan sorunlar. J Clin Anal Med. 2012; 3:482-7.

3. United States Drug Enforcement Administration (DEA). www.justice.gov.tr/dea/druginfo. (accessed March 4, 2013).
4. Druid H, Holmgren P, Ahlner J. Flunitrazepam: an evaluation of abuse and toxicity. *Forensic Sci Int.* 2001; 122:136-41.
5. Negrusz A, Gaensslen RE. Analytical developments in toxicological investigation of drugfacilitated sexual assault. *Anal Bioanal Chem.* 2003; 376:1192-7.
6. Matilla MAK, Larni HM. Flunitrazepam: a review of its pharmacological properties and therapeutic use. *Drugs.* 1980; 20:353-73.
7. Németh Z, Kun B, Demetrovics Z. The involvement of gamma-hydroxybutyrate in reported sexual assaults: a systematic review. *J Psychopharmacol.* 2010; 24:1281-7.
8. Jickells S and Negrusz A. *Clarke's Analytical Forensic Toxicology*, 3rd ed. London, Pharmaceutical Press, 2008:
9. Baselt RC and Cravey RH. *Disposition of Toxic Drugs and Chemicals in Man*. 3rd edition. USA, Year Book Medical Publishers, 1989.
10. George Mason University, Sexual assault service. www.sas.gmu.edu. (accessed March 12, 2013)
11. Hasan L, Jermann TM, Weber JM, Abrahamsson L, Sciotti MA, Böttcher M et al. An enzymatic method to determine γ -hydroxybutyric acid in serum and urine. *Ther Drug Monit.* 2011; 33:757-65.
12. Nguyen H and Nau DR. Rapid method for the solid-phase extraction and GC-MS analysis of flunitrazepam and its major metabolites in urine. *J Anal Toxicol.* 2000;24:37-45.
13. Hindmarch I, ElSohly M, Gambles J, Salamone S. Forensic urinalysis of drug use in cases of alleged sexual assault. *J Clin Forensic Med.*2001; 8:197-205.
14. Scott-Ham M and Burton FC. Toxicological findings in cases of alleged drug-facilitated sexual assault in the United Kingdom over a 3-year period. *J Clin Med.* 2005; 12:175-86.
15. Efeoğlu P, Dağlıoğlu N, Hilal A, Gülmen MK, Cinsel Saldırınlarda Kullanılan İlaçlar: Özellikleri ve Toksikolojik İncelemeleri. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 2013; 223:418-425.